



WINTROV RAKOVNÍK

4

XXIII. PŘEHLÍDKA AMATÉRSKÝCH
DÍVADELNÍCH SOUBORŮ

BŘEZEN 1999

BUDEME MÍT ZÁZEMÍ

Rozhovor s režisérem Davidem Dvořákem, IGDYŽ Kolín

□ Dnešní vystoupení bylo jakýmsi dalším pomyslným mezníkem vašeho souboru. Mohl byste nám už nyní prozradit, s čím nás překvapíte příště?

Námětem příští hry budou média, jakási vize současnosti. Hra o tom, že lidé ztrácejí fantazii, že jsou ovlivňováni okolím, aniž by dokázali sami snít. Pro nás to bude návrat k původnímu pojetí divadla, kde jsou důležité především emotivní prostředky. Text bude pouze podpůrnou, nebude rozhodující složkou. Bude posílena oblast hudby, pohybu, výtvarných prostředků. Teď jsme si zkoušeli, co uneseme slovně – a taky i pěvecky – a tak se vlastně vracíme k tomu, co je nám vlastní.

□ Ve vaší práci je jistě hodně potíží a překážek. Které vás osobně nejvíce – jak se říká – „vytočily“?

Když Jeřábek chodí pozdě a nemá dost peněz na zimní bundu a soubor mu ji musí opatřit. Ale teď vážně: Jsou to normální finanční potíže, s jakými se potýká každý soubor. A navíc laxní až nulový přístup městských úředníků k souboru, i když šíříme slávu Kolína téměř po celé Evropě.

□ Jak si představujete současného českého diváka a co byste mu přál?

Měl by být vnímavý a nechodit do divadla jen na pořady komiků jako je například Čejka, ale chodit do skutečného divadla na skutečné divadelní umění a ne na odvary televizní kultury. Takovým divákům bych přál více her, které by potěšily jejich srdce.

□ Na pomyslné mapě amatérského divadla Kolínska je kromě vás pusto a prázdno. Nebo se už začíná zaplňovat?

Do jisté míry ano. Stále ještě žije bývalé Malé divadlo Kolín a snaží se něco chystat, ale domnívám se, že typově překročilo svůj zenit již koncem osmdesátých let. Co mě těší, je ustavení soukromé Divadelní školy v Kolíně, kterou navštěvuje asi 90 studentů. Jsme rádi, vytváří se nám určité zázemí.

Děkuji za rozhovor.

Zdeněk Brůžek

VE SPRÁVNOU DOBU - - SPRÁVNĚ NALADĚNÍ

Divadelní soubor Jitřenka ze Žatce patří k nejmladším souborům v České republice. Přesto však jejich produkce často předčí i řadu zkušených amatérských souborů, což mohli zaregistrovat i diváci na letošním Wintrově Rakovníku. O současném stavu divadelních věcí v Žatci jsem hovořil s režisérem souboru Vladimírem Valešem.

□ Kdy vlastně váš divadelní soubor vznikl?

Jitřenka vznikla v lednu roku 1997. Opravdu do dnešní doby nevím, jak soubor vznikl a jak odpovědět na otázky týkající se tohoto tématu. Většinou jsou v souboru lidé, kteří se znají již dlouhá léta a kteří spolu prožili věk Kartouzka, o kterém hrajeme Ševce na střeše. Zřejmě jsme se potkali ve správný čas, ve správnou dobu a byli jsme správně naladěni.

□ V Žatci již amatérské divadlo existovalo?

V Žatci bylo divadlo vždycky. Podle toho, co jsem četl v kronikách, největší rozkvět zaznamenalo v osmdesátých letech a pak už pouze skomíralo. Je fakt, že pak se chvíli držela ještě amatérská loutková scéna, která posléze také skončila. Od revoluce jsme prvním souborem, který se v Žatci vyskytl. Asi rok po nás začali hrát další amatéři, kteří dělají loutkovou scénu.

□ Měli jste na co navazovat?

Neměli. Hrajeme v klubovém zařízení, které se jmenuje Jitřenka – podle něho máme i název. Jedná se o zařízení, kde se nikdy divadlo nehrálo. Dříve spíše sloužilo k recitacím a nejrůznějším pásmům. Nikdy se tam nehrálo klasické divadlo. Jediné na co jsme mohli navázat, byl tedy tento objekt. Fundus, který amatéři dříve v Žatci měli, se ztratil.

□ Švec na střeše je vaše první hra. Jak dlouho jste ji zkoušeli?

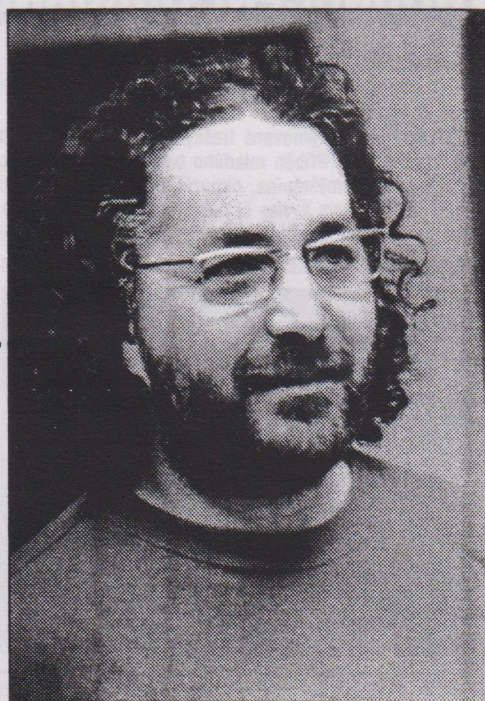
Začali jsme ji zkoušet v únoru 1997 a i s dnešním vystoupením jsme ji hráli celkem třináctkrát.

□ Co bude následovat?

Zhruba před čtyřmi měsíci jsme začali s přípravou další hry od Carla Goldoniho – Ná-městíčko. Zatím jsme ve fázi čtených zkoušek. Předpokládáme, že bychom mohli být hotovi do března příštího roku. Rádi bychom se opět ukázali na Wintrově Rakovníku. Pokud by nám to pořadatelé svou nesmírnou láskou dovolili (smích).

Děkuji za informace

Zaznamenal Honza Švácha



HODNOCENÍ ODBORNÉ POROTY

David Dvořák **ÚŘEDNÍ HODINY**



S divadlem IGDYŽ jsme se seznámili už na loňském Wintrově Rakovníku. Uvedlo tam inscenaci, kterou autor scénáře David Dvořák nazval Etüdlování. Byl to sled samostatných zavržených etud v různém žánrovém zpracování, jejichž řazení sledovalo co největší pestrost celého programu. Například jedním z nejlepších čísel byla etuda *Tenis*.

Letos přivezlo divadlo IGDYŽ inscenaci scénáře rovněž Davida Dvořáka nazvanou **ÚŘEDNÍ HODINY** s poněkud nezvyklým označením žánru jako „šlehané dörtesky“. V tomto případě nejde už o volný sled etud, ale o pokus vytvořit zárodek celovečerní hry se souvislým dějem. V její stavbě je už čitelná expozice, kde se divák seznamuje s třemi různými typy úředníků a s pěti různými typy návštěvníků, kteří čekají na začátek úředních hodin. Střední část hry se skládá z kolize, v níž dochází k postupnému projednávání problémů návštěvníků a z přímého konfliktu nespokojených návštěvníků s úředníky, vrcholícího papírovou bitvou. Poslední část hry, v níž vítězí návštěvníci, kteří zaujmou místo vyhozených úředníků, zůstává zatím jenom ve stručném náznaku, postrádá výraznou pointu, která by vycházela z hlavní myšlenky dramatického textu. Tento pokus o souvislý děj používá jako komunikačních prostředků s divákem jednak slovní sdělení včetně umělého jazyka, jednak sdělení pohybového a mimického. Je třeba ocenit autorskou iniciativu i dobré herecké vybavení členů souboru a jejich snahu o vytvoření souvislého průběžného jednání dramatických postav a jejich vztahů, byť zatím výsledek této snahy není a ani nemůže být dokonalý. To vše, doufáme, přinese další cílevědomá tvůrčí práce souboru. Ovšem velmi nápaditá je výtvarná složka představení jak v řešení hracího prostoru, tak v kostýmním vybavení inscenace (scéna Václava Linky, kostýmy Gabriely Vichové). Z poměrně vyrovnaného hereckého kolektivu zaujali Tomáš Jeřábek jako úředník Igor, Lucie Čechalová jako úředník Jarmil a Šarlota Kukulová Lucie Běhouneková.

Jarmila Černíková

HODNOCENÍ ODBORNÉ POROTY

Karel Texel **ŠVEC NA STŘEŠE**

Čtyři středověké rýmované frašky Hanse Sachse jsou základem hry Karla Texela *Švec na střeše*. Příběh mladého bouliváka bez hranic, který časem upadne do komformismu měšťáckého, okouzil začínající soubor Jitřenka ze Žatce a stal se mu i prostředkem k více či méně smělým krůčkům po prknech, která znamenají svět. Vytkněme dopředu, že vykoření to bylo v zásadě správné!

Režisér Vladimír Valeš s herci si byl vědom, že v první řadě se musí zaměřit na slovní zvládnutí veršovaného textu. To znamená naučit se říkat verše po logice se správným významným akcentem, v rytmu a slušné dikci. To se bez nadsázky až na drobné výjimky podařilo. Dále bylo nutno dát verši obsah a smysl, a to nejen slovem, ale i jednáním. Tady už samozřejmě vidíme různé výsledky zkušebního procesu. Ne všem hercům se stejně daří pro-



střednictvím verše v dramatických situacích jednat slovem i obrazem. Navíc se v inscenaci objevují různé stylové roviny herectví, a to ve škále od naivistického, které vychází z bezprostřednosti a spontaneity samotného interpreta, až po promyšlené a z psychologie jednání vycházející divadelně stylizované herectví. (Plejták – Psi zub)

Režie představení se dále opírá o přiměřeně stylizovanou scénu s reálnými prvky, která hercům nepřekáží, naopak pomáhá překlenout úskalí jednání v akci. Také významná hudební část inscenace je v řadě představení a zaslouží si pochvalu, jakožto i kostým.

Divadlo je od slova divati se a jsem rád, že v tomto případě se tak i stalo. Měl jsem se na co dívat.

Jaroslav Kodeš

HODNOCENÍ ODBORNÉ POROTY

Slawomir Mrozek

TANGO



Inszenace **TANGO** se zařazuje do dramaturgicko-režijní koncepce Divadla AHA!, do jeho směřování k pojmenování světa, v němž žijeme. Mrozkův text byl Miroslavem Pokorným vyložen v intencích žánru tragické grotesky. A nejen vyložen, ale především jevištně realizován, takže autorovi slouží v tom nejlepším

slova smyslu, takže je výstředně současný. Pojmenovat téma je možné rozdílně, záleží na individuálních sklonech. Lze vyjít z Mrožka a říci, že skutečnost, v níž žijeme, je taková, že by bylo nejlepší se vrátit k experimentům a ona se pak nějaká idea najde, přičemž smrt je dobrý nápad. Lze říci, že snaha srovnat a porovnat svět vrstvou, již se říká inteligence, při zachování všech rozdílností a všech práv selhává, takže logicky pozor, neboť ke slovu se dostávají ti, kdož mají nejmocnější pěsti a libido. Ale je zde i ozvěna novozákonní, neboť hrdinu Artura lze chápat jako nového Mesiáše, který přináší vizi řádu, vizi, která má rozvolněný svět, v němž je možné všechno a současně vůbec nic, přece jen uvést do hodnotového žebříčku. Jenže Mesiáš už světu nestojí ani za ukřizování, nýbrž je poražen jako jateční skot. Nehledě na skvěle postavenou situaci, ve které nežádá otce, aby od něj odejmul kalich hořkosti, ale žádá, aby sám otec na sebe vzal oběť, že zabije nehoďné, a pak se otevře nový skvělý svět, jenž tento čin posvětil řádem. Inszenace, její sdělení, probíhá ve třech rovinách, na které je sem tam posazena šlehačka třešnická navíc. Jedna rovina používá žánr grotesky v jednání slovním, ke kterému je přiřazen tragický tělesný gestus. Druhá rovina je opačná, to jest tragika slovní a gestus groteskní, a třetí rovina je ve všech vyjadřovacích prostředcích (t.j. nejen hereckých) ryze groteskní nebo tragická. Jejich střídání pozvolně, střihem, prolínání, vytváří nejen akcenty sdělení, ale, samozřejmě, taktéž celkový temporytmus. Konkrétních příkladů lze uvést dostatek, jako Artur a otec v rovině tragické, v situaci zástupného pojmenování nevěry matky, a skok do grotesky ve chvíli, kdy je nevěra konkretizována pojmy „spát“ a „paroháč“, nehledě na práci s tesařským metrem, a později s napnutou prádelní šňůrou, z níž je marné úsilí vyloudit tón, na což se váží trsy konotací. Nebo příklad jiný, kdy je nastolen smysl jedné situace, aby byl o něco později v další situaci zopakován a povýšen. Je jím Artur před zrcadlem v rozhovoru s Alou v první polovině představení, a stejná situace je v polovině druhé, přičemž vztah postav prošel vývojem, takže při opakování mrazí. Právě taková práce se situacemi je již zmíněnou šlehačkou na vrcholu dortu.

Škrty jsou provedeny promyšleně, včetně povýšeného závěru, kdy tango tančí všichni. Jiná věc je v situaci, kdy jsou na jevišti přítomny všechny dramatické osoby. Že jde o zpracované mizanscény, téma převedené do jevištního gesta, je jasné, ale ne vždy jsou naplněny. V okamžicích, kdy probíhá simultánní jednání, povětšinou na straně jedné gesticky, na straně druhé verbálně, je vše jak má být. V okamžicích rozvíjení jedné motivické linie je přesnost (na kterou si velmi rychle zvykneme, takže ji jako diváci očekáváme a vyžadujeme) poněkud oslabena. Přesněji, nejspíše rozvolněna frázováním, navazováním akcentů. Druhá polovina se rozjíždí – v Lužné se rozjížděla – poněkud ztuha, drhla v upoutání pozornosti. Začíná totiž situaci ve tmě, a po rozsvícení jsou – soudím – herci i diváci trochu dezorientováni, a teprve vyostřená situace mezi Arturem, Alou a Edou, vizuální podobou připomínající napnuté lano, naskočí koncentrace na obou stranách, aby až do konce nedala vydechnout.

Nuže, co dodat. **TANGO** je skvělé divadlo i zážitek (snad bude časem ještě větší, jde o časové poměry, v nichž je sdělováno), neboť výklad jde zvnitřku textu a vždy důsledně přes herce, bez kouzlení s vnějšími efekty, které by bylo snadné do koncepce vpojit.

Vladimír Zajíc